SECTION: ACCOUNTING AND TAXATION

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК: ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Оляднічук Наталія Володимирівна
к.е.н., доцент
Кафедра обліку і оподаткування
Уманський національний університет, Україна

Сучасне вітчизняне економічне середовище потребує якісно нового підходу до управління розвитком, який базується на інноваціях, цифровізації та ефективному використанні аналітичної інформації. У контексті глобалізації та євроінтеграції зростає роль обліково-аналітичного забезпечення як дієвого інструменту підтримки інноваційних процесів. Облік та аналіз є не лише джерелом інформації, а й підґрунтям для прийняття стратегічних управлінських рішень, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємств та національної економіки в цілому.

Метою дослідження є визначення ролі обліково-аналітичної системи в забезпеченні інноваційного розвитку економіки України та формування напрямів її удосконалення. Дослідженням питань інноваційного розвитку вітчизняної економіки та сучасних цифрових трансформацій займаються Колот А., Герасименко О., Варіс І., Кравчук О., Завгородня С., Лесюк А. та інші.

Колот А., Герасименко О., вважають «ключовими трендами нової (цифрової) економіки є утвердження у світовому економічному просторі глобальних цифрових платформ з іманентними бізнес-моделями, які сфокусовані на великі дані і цифровий інтелект» [1, с. 48]. Варіс І., Кравчук О., Завгородня С. наголошують, що «використання сучасних технологій обробки даних за допомогою Big Data та штучного інтелекту можна вважати однією з переваг. Ці інструменти спрямовані на обробку потоків інформації, на підставі аналізу яких можна розробляти та ухвалювати рішення, адаптувати пропозиції під конкретних клієнтів і прогнозувати їхню поведінку» [2, с. 51]. Лесюк А. доводить, що для забезпечення глибокого економічного аналізу діяльності суб'єкта підприємництва, конкретної галузі та економіки в цілому доречно застосовувати комплекс показників: ділової активності підприємства; рентабельності та окупності; оцінки дебіторської та кредиторської заборгованості; фінансової стійкості та рейтингової оцінки фінансового стану підприємства [3, с. 136].

Синтезуючи результати наукових досліджень очевидним є той факт, що завдяки цифровим технологіям, підприємства можуть значно підвищити ефективність своїх внутрішніх процесів. Автоматизація систем збору та обробки вхідної первинної інформації дозволяє оперативно отримувати точні економічні

показники, контролювати виконання зобов'язань, оперативно коригувати економічні процеси в умовах динамічних змін ринкового середовища. За таких умов економічний аналітичний процес є вагомим чинником для забезпечення сталого розвитку підприємства. За допомогою аналітики можна виявляти проблеми та можливості на основі існуючих даних, прогнозувати очікувані тенденції та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Отже, в сучасних умовах господарювання широке застосування аналітичних інструментів дозволяє чітко визначити стратегію розвитку, оптимізувати використання ресурсного потенціалу та підвищити ефективність управлінських рішень.

Сучасні інноваційні інструменти (блокчейн, штучний інтелект, Big Data тощо) дозволяють отримувати достовірні та неупереджені результати обробленої економічної інформації, що значно підвищує ефективність застосування аналітичних процедур. Такі зміни дозволяють покращити якість прогнозних процедур, аналізу основних і допоміжних економічних показників та забезпечує комплексний підхід до аналізу економічної діяльності суб'єкта господарювання.

Суть інноваційного полягає в постійному оновленні та вдосконаленні всіх сфер економіки, виробництва, управління та суспільної життя на основі використання наукових досягнень, нових технологій, організаційних форм та управлінських рішень. Інноваційний розвиток як системний процес, спрямований на якісні зміни у структурі економіки, підвищення її ефективності, конкурентоспроможності та стійкості в умовах глобалізації.

Інноваційний розвиток національної економіки передбачає:

- науково-технічну спрямованість (використання результатів наукових досліджень для створення нових продуктів, технологій, робіт та послуг);
- широку інтелектуалізацію економіки (підвищення ролі знань, інформації, творчості);
- посилення інвестиційної активності (спрямування капіталу у високотехнологічні галузі);
- екологічну орієнтованість (циркулярна та зелена економіка);
- соціальна відповідальність (створення належних та максимально сприятливих умов для розвитку людини, освіти, зайнятості).

Комплексний підхід до інноваційного розвитку неодмінно забезпечить підвищення продуктивності праці, оптимізує витрати, сприятиме розвитку нових ринків, створить умови для високоефективної та конкурентоспроможної господарської діяльності.

Інноваційний розвиток у контексті обліково-аналітичного аспекту спрямований на формування сучасних систем обліку, контролю та аналізу, здатних оперативно відображати інноваційні процеси, оцінювати ефективність інвестицій у науку та технології та надавати достовірну інформацію для стратегічного управління. Базою для прийняття управлінських рішень у сфері інновацій є дані бухгалтерського, статистичного, управлінського обліку, результати моніторингу інноваційних процесів, інформація про фінансування,

гранти, інвестиції, ліцензійні угоди, що забезпечують повноту, достовірність та оперативність даних для аналізу ефективності інновацій.

Інноваційний розвиток національної економіки передбачає не лише впровадження нових технологій, а й формування інтелектуальної інфраструктури управління, в якій важливе місце посідає обліково-аналітичне забезпечення, рис. 1.

Рис. 1. Обліково-аналітичне забезпечення інноваційного розвитку
Джерело: сформовано автором

Отже, система бухгалтерського обліку на інноваційно орієнтованих підприємствах має забезпечувати відображення витрат на дослідження та розробки; обліковувати отримані патенти, авторські права, технології, програмне забезпечення; моніторити ефективність інноваційних проєктів; аналізувати та прогнозувати результати діяльності.

Аналітична складова облікової системи спрямована на створення інформаційного базису для прийняття рішень щодо інвестування в нові технології, оцінки рентабельності інновацій та управління інтелектуальним капіталом. Впровадження цифрових технологій дозволяє підвищити точність та швидкість формування аналітичної інформації, а також забезпечити інтеграцію даних з різних підрозділів підприємства. На макрорівні інноваційний розвиток потребує створення єдиної національної системи аналітичного моніторингу, яка

б поєднувала дані бухгалтерської, статистичної та фінансової звітності, дозволяючи відстежувати динаміку інноваційних процесів в економіці країни.

Інноваційний розвиток має вагомий і безпосередній вплив на систему бухгалтерського обліку, рис. 2.

Рис. 2. Вплив інноваційного розвитку на обліково-аналітичне забезпечення
Джерело: сформовано автором

Комплексний підхід до інноваційно орієнтованого розвитку підприємства має безпосередній вплив на систему бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю. Інновації трансформують бухгалтерський облік із традиційної системи реєстрації операцій у динамічну інформаційно-аналітичну платформу, яка підтримує прийняття стратегічних управлінських рішень, забезпечує прозорість та конкурентоспроможність підприємства.

Основні вектори удосконалення обліково-аналітичного супроводу інноваційної діяльності в умовах розвитку економіки України спрямовані на:

- удосконалення нормативно-методичної бази (розробка єдиних стандартів обліку інноваційних витрат та результатів; гармонізація національних положень з міжнародними в частині досліджень та розробок; виокремлення витрат на науково-дослідні роботи, інновації, експерименти тощо);
- цифровізація облікових процесів (впровадження ERP-систем для інтеграції фінансового, управлінського та аналітичного обліку; використання хмарних технологій для зберігання й аналізу інформації про інноваційні проєкти; цільна автоматизація процесу формування звітності щодо інноваційних витрат та результатів);
- розвиток аналітичного інструментарію (використання бізнес-аналітики для оцінки ефективності інновацій; застосування економіко-математичних моделей для запобігання інноваційним ризикам);

- систематичне підвищення кваліфікації бухгалтерського персоналу (створення умов для навчання фахівців сучасним цифровим технологіям та методам аналітики; формування компетенцій з управління інноваційними проєктами тощо);

- інтеграція обліково-аналітичного забезпечення з управлінням інноваціями (забезпечення зворотного зв'язку між бухгалтерськими даними та управлінськими рішеннями; створення єдиного інформаційного простору для обліку, аналізу, контролю та планування інноваційного розвитку; підбір та впровадження аналітичних платформ для моніторингу стану інноваційних проєктів).

Таким чином, інноваційний розвиток є стратегічним вектором модернізації національної економіки. Його ефективність значною мірою залежить від якості обліково-аналітичного забезпечення, яке має трансформуватися відповідно до вимог цифровізації економіки. Систематизація, автоматизація та аналітична обробка даних дають змогу не лише фіксувати господарські операції, а й прогнозувати наслідки управлінських рішень. Подальші дослідження мають бути спрямовані на удосконалення інтегрованої моделі інноваційного обліку, яка б поєднувала фінансовий, управлінський та стратегічний аспекти господарської діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Колот А.М., Герасименко О.О. (2020). Цифрова трансформація та нові бізнес-моделі як детермінанти формування економіки нестандартної зайнятості. Соціально-трудові відносини: теорія та практика. URL: https://www.businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/13981/SLRTP_2020_01_Kolot.pdf (дата звернення: 01.10.2025).
2. Варіс І., Кравчук О., Завгородня С. (2021). Цифрова трансформація бізнесу: вибір, впровадження та вдосконалення CRM систем. Маркетинг і цифрові технології. URL: https://doi.org/10.15276/mdt.5.2.2021.5 (дата звернення: 02.10.2025).
3. Лесюк А.С. (2020). Система показників комплексної оцінки фінансового стану підприємства. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. URL: https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-24 (дата звернення: 03.10.2025).